Dodatek do „Biuletynu Kowieńskiego“

# BIULETYN BAŁTYCKI

## WILBI

Nr. Wilno, dnia 15 marca 1934 r. 172.

T r e ś ć n u m e r u:



--§--

ŁOTWA:1."B r i h v a Z e m e" o p r z e r w a n i u k o m u n i k a c j i n a o d c i n k u M o ż e j e k ."Brihva Zeme" Nr.56 /III.1934/:10 marca przeszły ostatnie pociągi łotewskie przez Możejki. Rząd litewski nie chce puszczać pociągów łotewskich przez swe terytorjum. Takie postępowanie Litwy należy zapewne uważać za dalszy ciąg słów, wypowiedzianych przez ministra Spraw Zagr.Republiki Litewskiej p.Zauniusa na temat potrzeby utworzenia pomiędzy Litwą a Łotwą bliższych stosunków. Zapewne p.Zaunius i rząd litewski spodziewają się osiągnąć drogą umyślnego szukania konfliktu "zbliżenie" z Łotwą.

Jak wiadomo, sprawa Możejek należy już do historycznej przeszłości. W swoim czasie Łotwa oddała Możejki Litwie dla zgodnego współżycia z tą ostatnią. Litwa z ręką na sercu wtedy przyrzekła, iż Możejki nigdy nie będą stanowiły przeszkody w rozwoju przyjaznych stosunków pomiędzy obu państwami. Obecnie władze litewskie nietylko czynią przeszkody odnośnie swobodnego ruchu pociągów łotewskich przez litewskie terytorjum, co nie odpowiada duchowi owego dawnego porozumienia, lecz nawet za pieniądze nie zezwalają na przejazd pociągów łotewskich przez litewskie terytorjum.

Tak nie postępują nawet zwyczajni sąsiedzi, nie mówiąc już o przyjaciołach. Interesy Litwy wcale nie wymagają, by utrudniać łotewską komunikację. Daje się tu zauważyć chęć wytworzenia przy pomocy tego rodzaju represyj, przychylnego nastroju dla siebie w całkiem innem miejscu i w zupełnie innych sprawach. Tego rodzaju postępowanie Litwy żadną miarą nie może być nazwane przyjaznem względem Łotwy. Słowa p.Zauniusa są widocznie tylko pięknym frazesem. Czyny wykazują coś wręcz odwrotnego.

Łotysze znają prawdziwe przyczyny postępowania litewskiego i umieją ocenić "przyjaźń" Litwy.-

2. Z j a z d p a r t y j o s a d n i k ó w i m a ł o r o l n y c h ."Latvija" Nr.10 /III.1934/:W tych dniach odbył się w Rydze zjazd partyj osadników i małorolnych /pod przewodnictwem premjera Blodnieksa/, który przyjął następujące rezolucje: nie dopuszczać do dyktatury jednostek czy partyj; walczyć wszelkiemi środkami z organizacjami, które burzą wewnętrzny ład i spokój; karać tych,którzy zdefraudowali rządowe pieniądze najwyższemi karami i ściągnąć z nich wyrządzone państwu straty; wydać ustawę dla walki z korupcją; zastąpić wydane pożyczki Banku Łotewskiego i Banku Rolnego pożyczkami długoterminowemi, oprocentowanemi w wys.4% rocznie i spłacanemi w ciągu 28 lat. Rząd winien zorganizować pod swą kontrolą całą produkcję, ustalając zgóry jej kontyngenty. Wyrównać różnicę cen pomiędzy produktami przemysłu a produktami rolnemi; zagwarantować opłacalność produkcji rolnej i zwrócić z miast wsiom ręce robocze; zaopatrzyć kombatantów w ziemię, biorąc na ten cel pozostałe ośrodki dworskie i ziemię po lasach; rząd winien przejąć w swe ręce eksport masła lub stworzyć mieszaną spółkę akcyjną, której akcje znajdowałyby się w większości w rękach rządu. Rozparcelować zadłużone wielkie gospodarstwa i ułatwić tę parcelację spadkobiercom; przemawiać w sejmie tylko w jęz.łotewskim; wszyscy urzędnicy państwowi powinni znać język łotewski, podobnież jak technicy budowlani i lekarze; nieumiejących po łotewsku natychmiast zwolnić ze stanowisk;

---

zmniejszyć we wsiach opłatę od telefonów i radja o 50%; zwiększyć we wsiach sieć oddziałów i agencyj pocztowych; zlikwidować podwójne posady; skreślić urzędnikom dodatki rodzinne; emerytury winne być płacone nie z kas państwowych, lecz z kas emerytalnych; emerytury nie powinne przewyższać 150 łatów miesięcznie; wprowadzić absolutny monopol handlu zbożowego; nie pozwolić, by gospodarstwa rolne przeszły w ręce obcokrajowców; nie różniczkować bezrobotnych na inteligentów i nieinteligentów; nie udzielać żadnych zapomóg bezrobotnym, którzy są zdrowi i mogą pracować; pozwolić na zamieszkanie w miastach tylko tym, którzy wykazują, z czego żyją lub mają pracę; wprowadzić w szkołach powszechnych elementarne wiadomości o rolnictwie.

W sprawie związku włościańskiego zjazd skonstatował, że związek nie wykazał czynami chęci współpracy z osadnikami, jak to głosi wszędzie i że popiera rząd, wychodząc z założeń partyjnych.-

3. Z działalności łotewskiego Banku Rolnego. "Latvija" Nr.10 /III.1934/: Bank Łotewski wydał do dnia 1 lutego r.b. 194 miljony pożyczek długoterminowych i 24 milj. krótkoterminowych. Ogółem 218 miljonów łatów. Z pożyczek skorzystało 145 tys. pożyczających, z czego 63 tys. w Letgalji i 82 tys. w pozostałej Łotwie. W 1934 r. Bank Rolny przewiduje zainkasowanie z tytułu pożyczek 5 milj. łatów oraz wydanie pożyczek w wys. 2 i pół - 3 milj. łatów.

W 1933 r. Bank Rolny wystawił na licytację 1.132 zadłużone gospodarstwa, z czego sprzedano tylko 49 gospodarstw. Pozatem sprzedano 372 gospodarstwa z częściowym tylko udziałem Banku Rolnego. Ogółem w 1933 r. sprzedano z licytacyj 421 gospodarstw, z tego 220 gospodarstw starych i 145 osadników.-

4. Sprawa utworzenia rządu. "L. Kareivis" Nr.53 /III.1934/: Wobec zrzeczenia się przez partję socjaldemokratów misji utworzenia rządu, inicjatywę wziął w swoje ręce związek włościański. Rozpoczął on już rokowania z narodowemi frakcjami sejmowemi. 7 marca frakcja sejmowa związku włościańskiego przyjęła swój program, na zasadach którego będą prowadzone z innemi grupami sejmowemi konkretne rokowania.-

5. Sprawa rokowań handlowych z Polską. Prasa ryska /z 14.III.1934/: 13 marca powróciła do Rygi z Warszawy delegacja łotewska, która prowadziła rokowania handlowe. Prezes delegacji Kalnozols oświadczył, że w czasie rokowań warszawskich obie strony zapoznały się wzajemnie ze swemi postulatami i wyjaśniły swój punkt widzenia. Bardzo ważnym krokiem naprzód jest, zdaniem Kalnozolsa, okoliczność, że delegacja polska poszła na ustępstwa, zgadzając się na postulat łotewski, by obroty handlowe między Łotwą a Polską dokonywały się według proporcji 1:1, t. zn., by import polski do Łotwy był równy eksportowi łotewskiemu do Polski.

Odnośnie innych kwestyj delegacja polska ma czekać na instrukcje swego rządu. Dalsze rokowania prowadzone będą drogą dyplomatyczną.-

6. Udekorowanie gen. Rydza Śmigłego. Prasa ryska /z 14.III.1934/: 12 marca poseł łotewski w Warszawie dr. Grossvald wręczył gen. Rydz Śmigłemu łotewski order Trzech Gwiazd I-go stopnia.-

7. Doroczne zebranie t-stwa zbliżenia łotewsko-litewskiego. Prasa ryska /z 14.III.1934/: Dnia 13 marca odbyło się w Rydze doroczne zebranie t-stwa zbliżenia łotewsko-litewskiego. Ze sprawozdania sekretarza zarządu towarzystwa Wilsona wynikało, że liczba rzeczywistych członków towarzystwa wyniosła w r.ub. 432 osoby. Bilans zaś towarzystwa wyrażał się sumą 4.911 łatów.

ESTONJA: Sytuacja polityczna w Estonji. Jak podaje PAT, 13 marca ogłoszono w Estonji stan wyjątkowy. Rząd estoński posiadał bowiem wiadomości o przygotowywaniu się związku kombatantów do zamachu stanu. Głównym dowódcą estońskich sił zbrojnych został mianowany gen. Laidoner, uważany w Estonji za bohatera

narodowego. Na mocy rozporządzenia gen.Laidonera, jako główno-dowodzącego wewnętrzną obroną państwa, zamknięto związek kombatantów ze wszystkiemi oddziałami, klub narodowo-kulturalny oraz związek patrjotów estońskich. Majątek tych organizacyj ulega konfiskacie. Zamknięto też drukarnię tego związku. W Tallinie i większych ośrodkach prowincjonalnych przeprowadzono rewizję i aresztowano bardziej czynnych członków związku, m.in. adwokata Sirka, adw. Ryuka, kpt. Golana i wiele innych osób. Poczta, telegraf i telefon oraz koleje żelazne są również podporządkowane gen.Laidonerowi. Zastępcą gen.Laidonera do spraw obrony państwa został mianowany gen.Johnson.

Na terenie całej Estonji zawieszona została czasowo działalność wszystkich bez wyjątku partyj politycznych. Zakazane również zostało urządzanie wszelkiego rodzaju zgromadzeń i wieców oraz organizowanie pochodów.

Według pogłosek, istnieje także możliwość odroczenia terminu wyborów prezydenta i wyborów do sejmu oraz unieważnienia przeprowadzonych w drugiej połowie stycznia wyborów do samorządu, podczas których kombatanci uzyskali w większych miastach znaczną przewagę.-

Gen.Laidoner oświadczył przedstawicielom prasy, że akcja uniemożliwienia zamachu stanu przeprowadzona była bez incydentów.

Pewna liczba przywódców i aktywniejszych członków federacji kombatantów była zatrzymana dla przesłuchania, lecz większość została już zwolniona. Przewodniczący federacji gen.Larka, który jest jednym z kandydatów na stanowisko prezydenta Republiki, nie był zatrzymany. Wszystkie zebrania i manifestacje polityczne są zakazane. Gen.Laidoner oświadczył wkońcu, że niebezpieczeństwo, jakie groziło ustrojowi, zostanie zażegnane i że obecnie w całym kraju panuje całkowity porządek i spokój.

Wiadomość o wprowadzeniu stanu wyjątkowego i mianowaniu gen. Laidonera główno-dowodzącym i naczelnikiem obrony Państwa wpłynęła uspakajająco na podniecone agitacją przedwyborczą umysły. Wszędzie panuje całkowity spokój. Dzienniki wypuściły nadzwyczajne dodatki, informując o dokonanych zmianach.

Korespondenci pism ryskich donoszą z Tallina, że w związku z zamknięciem organizacji kombatantów dokonane zostały masowe rewizje i aresztу. Dotychczas aresztowano ok.100 osób spośród najbardziej aktywnych działaczy organizacji kombatantów.

M.in. aresztowani zostali członkowie prezydjum tej organizacji oraz naczelny redaktor organu związku "Wyjtlusa".

2. Śmierć estońskiego literata. "Brihva Zeme" Nr.54 /III.1934/: 7 marca zmarł w Tallinie znany literat i poeta estoński Ernest Enno.-